

Parlamentul
Republicii Moldova

067-07 nr. 544
07 septembrie 2022

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ la proiectul de lege cu privire la cerințele de bază în securitatea radiologică (nr. 333 din 10.08.2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

I. Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de Guvernul Republicii Moldova, în temeiul art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul de lege prevede cerințe generale și specifice privind asigurarea securității și protecției radiologice în condițiile impactului surselor de radiații ionizate utilizate în industrie, cercetări, securitatea statului, știință, incidente sau accidente radiologice, sau cele de proveniență naturală.

Scopul proiectului de lege constă în stabilirea cerințelor de bază de securitate pentru protecția sănătății persoanelor ca rezultat al expunerii profesionale, medicale, naturale și al expunerii publice la radiații ionizate în condiții normale, planificate și în condiții de urgență radiologică sau nucleară.

3. Prin natura reglementărilor, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

4. Proiectul de lege vine să elimine vidul legislativ din domeniul asigurării securității radiologice în procesul gestionării deșeurilor radioactive. Astfel, se constată că gestionarea deșeurilor radioactive se realizează fără a se ține cont de specificul radiologic al deșeurilor radioactive, de tipul de radiații emenate și perioada de înjumătățire a

radionuclizilor dominați. Totodată, cadrul normativ atestă lipsa reglementărilor cu referire la reducerea cantității de deșeuri radioactive stocate și reducerea riscului de contaminare și supraexpunere a populației, menținerea durabilă a securității radiologice, inclusiv fizice, a obiectivelor ce dețin și/sau gestionează deșeuri radioactive și/sau materiale radioactive, monitorizarea, supravegherea, inventarierea deșeurilor radioactive și raportarea acestora.

Este de notat că aspectele enunțate își găsesc expresie în Strategia națională privind managementul deșeurilor radioactive pentru anii 2017-2026, aprobată prin Legea nr. 68/2017 pentru aprobarea Strategiei naționale privind managementul deșeurilor radioactive pentru anii 2017-2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia.

Totodată, subliniem că proiectul este de relevanță UE și asigură transpunerea parțială a Directivei 2013/59/Euratom a Consiliului din 5 decembrie 2013 de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizate și de abrogare a Directivelor 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom și 2003/122/Euratom.

II. Obiecții de conținut

1. La art. 4 din proiectul de lege:

a) este definită noțiunea de „*expert în protecție radiologică*”, care de fapt descrie aceleași trăsături distinctive ale noțiunii de „*expert atestat*” prevăzută de art. 4 din Legea nr. 132/2012 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice. Din acest considerent, propunem ca noțiunea prevăzută în proiect să fie definită în sensul celei reglementate de art. 4 din Legea nr. 132/2012;

b) este dată noțiunea de „*obiectiv radiologic sau nuclear*” prin care se înțelege „*orice persoană fizică sau juridică care răspunde din punct de vedere juridic în temeiul legislației naționale în desfășurarea unei practici sau de o sursă de radiație (inclusiv cazurile în care proprietarul sau deținătorul unei surse de radiație nu efectuează activități umane conexe).*”

Totodată, menționăm că potrivit art. 4 din Legea nr. 132/2012, prin „*obiectiv nuclear/radiologic*” se identifică „*încăperea, terenul, suprafața în care se desfășoară activități nucleare sau radiologice ori în care se află instalații cu surse de radiații ionizate sau orice alte instalații nucleare, altele decât cele din ciclul nuclear.*”

Constatăm în acest sens că, noțiunea utilizată în proiect caracterizează subiectul a cărei activitate este corelată de o sursă de radiație, pe când în Legea nr. 132/2012 aceeași noțiune are o altă semnificație și determină locul unde se pot afla radiațiile ionizate.

Urmare celor expuse și ținând cont de faptul, că potrivit art. 2 alin.(1) din proiect, prevederile acestuia se aplică tuturor activităților enunțate în art. 3 din Legea nr. 132/2012, considerăm oportun ca noțiunea de „*obiectiv radiologic sau nuclear*” să fie reevaluată, în vederea asigurării corelării proiectului actului normativ cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune, în corespundere

cu art. 3 alin.(4) lit. a) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;

c) în cadrul noțiunilor de „serviciu dozimetric” și „serviciu de medicină a muncii” este utilizat termenul de „organism”, or, potrivit Constituției Republicii Moldova, Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, -subiecți pot fi persoane fizice/persoane juridice/ autoritățile publice, însă termenul de organism este impropriu terminologiei utilizate în cadrul normativ, fapt ce vine în contradicție cu prevederile consemnate la art. 54 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, care stabilește că terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative.

2. La art. 13 din proiect, se prevede că, pentru estimarea dozelor efective și a dozelor echivalente se folosesc *valorile și relațiile standard corespunzătoare*. Reieșind din sensul normei, constatăm că dozele nu pot fi constatate din relații corespunzătoare. În cazul în care autorul a urmărit scopul de a identifica legătura cauzală dintre valori și standarde, expresia de „relații corespunzătoare” urmează a fi substituită respectiv, prin utilizarea termenilor cum ar fi: „interconectarea/raporturile dintre”. Or, în redacția actuală a art. 13 din proiect nu sunt asigurate cerințele cu referire la claritatea normei.

Menționăm în acest sens că, art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017, prevede că „*conținutul proiectului se expune într-un limbaj clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc*”, fapt constatat și de Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr. 26/2016, pct 51.

Totodată, în enunțul doi al normei se face trimitere la secțiunea 2.3 din Publicația nr. 116 a Comisiei Internaționale pentru Protecția Radiologică. Este de notat că, potrivit art. 55 din Legea nr. 100/2017, trimiterea se face la alte acte normative. În cazul dat, cantitățile operaționale în cazul radiațiilor externe pentru a fi calificate drept încălcare trebuie să fie aprobate prin act normativ, și nu doar cu efectuarea unei trimiteri la publicația Comisiei Internaționale pentru Protecția Radiologică.

3. La art. 14 alin.(1) din proiect, norma urmează să fie revizuită, în sensul că Guvernul elaborează cadrul normativ și administrativ necesar pentru pregătirea profesională și informarea corespunzătoare a persoanelor/personalului cu competențe în domeniul protecției radiologice în vederea îndeplinirii atribuțiilor sale profesionale, ce necesită cunoștințe și competențe în domeniul protecției radiologice. Astfel, enunțul doi al acestui alineat necesită a fi reformulat.

4. Dispoziția alin. (1) de la art. 16 din proiect, urmează a fi revizuită redacțional pentru a asigura claritatea normei prevăzută de art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

5. Art. 20 alin. (3) din proiect prevede că, *fără a aduce atingere alin. (1), autoritatea administrației publice centrale în domeniul ocrotirii sănătății care a primit informațiile conform aliniatului menționat informează punctul de contact pentru autoritățile competente ale altor state membre despre acest fapt și, la cerere, despre decizia sa și temeiul deciziei respective*.

Atenționăm că, norma operează cu o noțiune care nu este prevăzută la

art. 3 din proiect, în speță „*punctul de contact pentru autoritățile competente ale altor state membre*”. Din acest considerent, se recomandă ca art. 3 să fie completat cu noțiunea enunțată.

6. La art. 21 din proiect, alin. (4) urmează a fi expus în redacție nouă pentru a asigura claritatea normei prevăzută de art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

7. La art. 22 din proiect, în dispozițiile alin.(2) lit. d) și alin.(3) este utilizat termenul „*poate*”, în vederea efectuării unei reexaminări în cadrul justificării generale și specifice a practicilor care implică expunerea imagistică în scopuri non-medicale. Inclusiv, în redacția alin.(3), *Agenția națională poate excepta practicile justificate care implică expunerea imagistică în scopuri non-medicale...*

Subliniem că, termenul „poate” este unul ambiguu, or pentru subiecții ce cad sub incidența normei nu sunt clare criteriile ce ar determina o nouă reexaminare, sau cazurile de exceptare a practicilor justificate care implică expunerea imagistică în scopuri non-medicale și care utilizează echipamente radiologice medicale de la cerința privind constrângerile de doză în conformitate cu art. 6 alin.(1) și de la limitele de doză prevăzute la art. 12.

8. La alin.(2) art. 24 din proiect, cuvintele „se poate limita” vor fi substituite cu „se limitează”, însă în cazul în care obiectul dispoziției determină alte cerințe decât cele imperative de a notifica și inspecta, acestea urmează să fie prevăzute în mod expres, pentru a conferi claritate normei în sensul respectării art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

9. La alin. (1) art. 25 din proiect, sunt prevăzute două tipuri de notificări: *înainte de începutul practicii sau, pentru practicile existente, de îndată ce această cerință devine aplicabilă în condițiile art. 11 și art. 19 din Legea nr. 132/2012*. Subliniem că art. 11 din Legea enunțată reglementează misiunea și funcțiile de bază ale Agenției Naționale, respectiv, art. 19 prevede autorizarea activității nucleare și radiologice. În situația de referință, constatăm că obiectul de reglementare a normei este diferit de cel la care se face trimitere.

10. La alin.(1) art. 26 din proiect, se prevede că, *Agenția națională în baza notificării decide că nu se impune autorizarea practicilor justificate care implică materiale radioactive pentru care cantitățile din activitatea în cauză nu depășesc nivelurile de exceptare totale stabilite în anexa nr. 1 a Legii nr. 132/2012, sau alte stabilite prin reglementări ale Guvernului*.

Este de notat că norma menționată *supra* nu este expusă într-un limbaj simplu, clar și concis, în sensul respectării dispoziției art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017. În situația de referință, urmare a notificării, Agenția națională inițial examinează notificarea analizând dacă materiale radioactive depășesc sau nu nivelurile de referință pentru expunere publică stabilite în Anexa nr. 1, sau dacă cadrul normativ subordonat legii emis de Guvern prevede cerințe în prezența cărora autorizarea nu este necesară.

11. Dispoziția art. 28, urmează a fi prezentată în redacție nouă, astfel încât să prevadă că **autorizația radiologică se eliberează conform procedurii prevăzute de art. 19 din Legea nr. 132/2012** (după cum

este indicat și în denumirea articolului).

12. La art. 48 alin. (2) trimiterea la art. 43 este eronată și necesită a fi revăzută.

13. La art. 50, urmează să fie modificată denumirea articolului, din apel în contestare. Totodată urmează a fi redactată dispoziția normei în sensul că, administrația publică centrală în domeniul ocrotirii sănătății elaborează cadrul normativ în cazul contestării deciziilor emise ca urmare a constatării împrejurărilor ce determină interdicția de angajare sau clasificare a lucrătorilor inapți, supravegherea medicală, prevăzută de art. 46, art. 47 și art. 49. Termenul de „apel” în legislația procesual civilă este prevăzut în cazul contestării hotărârilor emise de instanțele de fond, or, în situația de referință, subiectul contestă decizia serviciului de supraveghere medicală care l-a declarat inapt pentru postul respectiv la autoritatea emitentă, în procedură prealabilă, sau în instanța de judecată potrivit Codului administrativ al Republicii Moldova.

14. La art. 55 alin.(2) din proiect, lit. h) necesită a fi revăzută și expusă mai succint, pentru a conferi claritate normei. Totodată, constatăm că se face trimitere la *orientările societăților medicale științifice și ale autorităților competente*. Din acest considerent, pentru a asigura respectarea prevederilor consemnate la art. 54 alin.(1) lit. a) și ale art. 55 din Legea nr. 100/2017, recomandăm expunerea normei într-o redacție clară, iar trimiterea să fie realizată la norma /normele dintr-un act normativ, sau la un document aprobat de un act normativ.

15. La art. 56 din proiect, alineatul (3) la fel necesită a fi expus în redacție nouă în vederea asigurării clarității normei potrivit art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

16. La art. 59 din proiect este prevăzută că practicienii, experții în fizică medicală și persoanele menționate la art. 57 îndeplinesc cerințele privind formarea și recunoașterea. Menționăm că art. 57 este structurat în două alineate și reglementează responsabilitatea practicianului/expertului în fizică medicală/medicul. În situația de referință, propunem ca dispoziția art. 59 să fie prezentată într-o nouă redacție, fără a face trimitere la art. 57, cu indicarea expresă a subiecților care se cuprind la art. 57.

17. La Anexa nr. 4 la proiect, recomandăm expunerea pct. 4) în redacție nouă pentru a fi prezentat într-o formă mai succintă, evidențiindu-se circumstanțele privind expunerea populației la substanțe radioactive.

18. La Anexa nr. 6 la proiect, B. pct. 1) prevede că, *pe baza planului de răspuns în caz de urgență întocmit în prealabil de statele membre ale UE, populația afectată efectiv în caz de urgență trebuie să primească rapid și periodic ...* și sunt prevăzute informațiile și instrucțiunile. Ținând cont de faptul că Republica Moldova nu este stat membru UE, însă în temeiul Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, statul nostru urmează să îndeplinească anumite condiții, printre care se identifică armonizarea cadrului normativ intern celui european, iar proiectul asigură transpunerea parțială a Directivei 2013/59/Euroatom, constatăm că, Anexa nr. 6 la proiect asigură transpunerea Anexei XII la Directiva 2013/59/Euratom. Prin urmare, în situația de referință planul de răspuns

în caz de urgență, după cum este prevăzut la punctul 1) din litera B a Anexei nr. 6, trebuie să fie elaborat de autoritățile din statul nostru, iar informațiile și instrucțiunile trebuie să fie furnizate și întocmite pentru populația Republicii Moldova.

III. Obiecții tehnico-legislative

Întru corespunderea normelor de tehnică legislativă și prevederilor Metodologiei de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr.3/2022,

1) la art. 18, cuvintele „relevante prin” se vor substitui cu „responsabile de” , „responsabile” „responsabile din”, după caz.

2) la art. 19:

- alin.(1) înainte de cuvântul „sunt” se propune de a fi completat cu cuvântul „acestea”;

- alin. (2) cuvântul „revederea” urmează a fi substituit cu „reexaminarea”, în scopul respectării prevederilor consemnate la art. 54 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 100/2017 – utilizarea noțiunilor monosemantice în conformitate cu terminologia juridică;

- obiecție valabilă și în cazul alin. (3) și alin.(4) în cazul utilizării cuvântului „seama” care se recomandă de a fi substituit cu cuvântul „cont”, iar cuvântul „specifică” se propune de a fi substituit cu cuvântul „prevăzute”.

3) la alin.(4) de la art. 20, cuvântul „impun” urmează a fi substituit cu „stabilesc”, respectiv cuvântul „stabilit”, în context se va substitui cu „prevăzut”;

4) la art. 27 alin.(2), cuvântul „legal” se va substitui cu cuvântul „normativ”, întrucât Legea nr. 100/2017 operează cu termenul de act normativ, integrarea organică a actului normativ în cadrul normativ în vigoare – art. 3 alin.(4);

5) la art. 32, textul „*se bazează, în conformitate cu dispozițiile relevante din prezenta lege*” se recomandă să fie substituit cu „se întemeiază potrivit cerințelor prevăzute de prezenta lege”;

6) la art. 51 alin.(3):

- lit. b) din proiect cuvântul „adecvat” se propune de a fi modificat în „corespunzătoare”;

- lit. g) cuvântul „definit” se recomandă de a fi modificat în „prevăzut sau stabilit”

7) din textul art. 13 denumirea în engleză a Comisiei Internaționale pentru Protecția Radiologică (International Commission for Radiological Protection -ICRP) se va exclude;

8) verbele se vor expune la timpul prezent întru respectarea prevederilor consemnate la art. 54 alin.(1) lit. j) din Legea nr. 100/2017.

În concluzie, relevăm că proiectul de lege urmează a fi revizuit din punct de vedere redacțional, în scopul respectării *regulilor gramaticale, de*

ortografie și de punctuație, precum și respectării regulii: într-o frază să fie exprimată o singură idee, și a conferi normelor caracter imperativ.

Oportunitatea examinării proiectului de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

**Șef Direcție Drept privat
Ecaterina BURLACU**

*Ex.: Olga Barbălată,
tel. 820-183*